

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การกระจายอำนาจการปกครองแก่ท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองตามหลักการประชาธิปไตย มีผลทำให้เกิดรูปแบบการปกครองท้องถิ่นขึ้นในสังคมไทยหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา และรูปแบบการปกครองท้องถิ่น (Local-government) เหล่านี้ กำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ดังจะเห็นได้จาก รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 มาตรา 285 และรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550 มาตรา 284 ได้บัญญัติไว้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจะเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่นมิได้

ก่อนปี 2545 ท้องถิ่นในประเทศไทยทั้ง 5 รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) กรุงเทพมหานคร (กทม.) และเมืองพัทยา มีกฎหมายเลือกตั้งเป็นของตนเองหรือบางท้องถิ่นได้นำกฎหมายเลือกตั้งของท้องถิ่นอื่นมาใช้บังคับโดยอนุโลม กฎหมายดังกล่าวบัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่รักษาการ โดยผู้มิชอบหน้าที่ในการดำเนินการเลือกตั้งตามกฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่นแก่ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอ ซึ่งกฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่นฉบับเก่า เช่น

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช 2484 จนถึงพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2538 รวมกฎหมายการเลือกตั้งที่ใช้ในการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมทั้งสิ้น 5 ฉบับ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช 2484 จนถึงพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2538 รวมกฎหมายเลือกตั้งที่ใช้ในการเลือกตั้งเทศบาลทั้งสิ้น 5 ฉบับ ในขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีกฎหมายสำหรับการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลโดยเฉพาะ แต่อาศัยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ใช้บังคับโดยอนุโลม เป็นต้น

แต่หลังจากปี 2545 การเลือกตั้งระบบใหม่ ภายใต้พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ซึ่งได้ประกาศใช้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540 มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดจากการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบที่ต่างมีกฎหมายเลือกตั้งเป็นของตนเองมาเป็นให้ทุกท้องถิ่น ใช้กฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่นฉบับเดียวกัน เจตนารมณ์ต้องการให้มีการเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยนำกระบวนการเลือกตั้งออกจากกระทรวงมหาดไทย ให้ไปอยู่ในอำนาจการควบคุมกำกับของ กกต. ที่เป็นองค์กรอิสระ มีความเป็นกลาง ซึ่ง กกต. ได้จัดตั้งคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัด (กกต.จว.) ขึ้นมาในทุกจังหวัดเพื่อช่วยกกต. และมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กกต. ท้องถิ่น) และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผอ.กกต.ท้องถิ่น) ซึ่งได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดกรุงเทพมหานคร ปลัดเมืองพัทยา เข้ามามีบทบาทในการเลือกตั้งท้องถิ่นมากขึ้น (ปริญญา นาคฉัตริย์, 2547) จึงกล่าวได้ว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในแต่ละครั้ง จะมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ฝ่ายที่จะทำให้การเลือกตั้งสมบูรณ์ และสำเร็จลงได้ คือ 1) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 2) ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองต่าง ๆ และ 3) การบริหารการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งทั้ง 3 ฝ่ายต่างมีความเกี่ยวข้องกันและกัน โดยประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเป็นผู้ที่จะวินิจฉัยตัดสินใจเลือกใครเป็นตัวแทนของพวกเขา ขณะและผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ต้องการจะเข้าไปทำหน้าที่แทนผู้เลือกตั้งในการบริหารท้องถิ่น จะต้องเสนอตนเองและนโยบายหรือแนวความคิดให้ผู้เลือกตั้งได้รับรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจส่วนฝ่ายที่บริหารการเลือกตั้งก็ต้องทำหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบข้อกำหนดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง อย่างเคร่งครัด เป็นกลาง เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไป

โดยสุจริตและเที่ยงธรรมได้ตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง ปราศจากการทุจริตการเลือกตั้ง
ทุกรูปแบบ (สมบัติ สุขะลา, 2549)

กล่าวเฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้งที่อาสาจะเข้าไปทำหน้าที่แทนผู้เลือกตั้งในการบริหาร
ท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล หรือที่เรียกกันว่า นักการเมือง
ระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยคณะผู้บริหารหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และ
เทศบาล ก่อนที่จะลงสมัครรับการเลือกตั้งจากประชาชน ต้องนำเสนอแนวคิด นโยบายเพื่อให้
ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งรับรู้ เข้าใจและคัดลั่นใจ หลังจากการได้รับการเลือกตั้งจาก
ประชาชนแล้วต้องนำเสนอแนวคิด นโยบายเหล่านั้นมาสู่การปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการของสภา
ท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนที่เลือกตั้งตนเองเข้ามา การนำเสนอ
แนวคิดและนโยบายทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นก่อนการเลือกตั้ง และการนำเสนอ
แนวคิด นโยบายไปสู่การปฏิบัติจริง และการลงพบปะประชาชนในพื้นที่ก่อนและหลังการเลือกตั้ง ล้วน
เป็นการปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่ง
ส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งหรือไม่ได้รับเลือกตั้ง ดังจะเห็นได้จากการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น
หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นในหลายครั้งที่ผ่านมานักการเมืองท้องถิ่นที่ลงพบปะประชาชนผู้มี
สิทธิเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ และมีปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งก่อน
และหลังการเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอต้นเสมอปลาย มักจะได้รับเลือกตั้งเสมอ ซึ่งสะท้อนให้ความ
นิยมชมชอบและตรงความต้องการของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน

การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552 ที่ผ่าน
มา ซึ่งจัดให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นพร้อมกันทั่วประเทศ รวมถึง
พื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด 13 แห่ง ผลการเลือกตั้งในจำนวน 13 แห่ง มี
นักการเมืองท้องถิ่นที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมัยที่ 2 เพียง 2 คน คือ ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกิ้ง และผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
โคกก่อ ที่เหลือจากนั้นจะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งหน้าใหม่ทั้งหมดที่ได้รับการเลือกตั้ง ส่วนสมาชิก
สภาท้องถิ่นมีจำนวนครั้งต่อครั้งที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมัยที่ 2 และเมื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของนักการเมืองท้องถิ่นเหล่านี้ยิ่งพบว่า เป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่เคยได้รับการเลือกตั้ง
ตามกฎหมายเดิมมาก่อนแล้วหนึ่งหรือสองสมัย และมีประวัติการทำงานที่สะท้อนให้เห็นการ
ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองที่หลากหลายและมีมาอย่างต่อเนื่อง

จากปรากฏการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเพื่อ
 แสวงหาคำตอบในประเด็นเหล่านี้ว่า นักการเมืองท้องถิ่นที่ได้รับการเลือกตั้งติดต่อกัน มี
 รูปแบบ และลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอย่างไร จึง
 ชนะการเลือกตั้ง โดยก่อนการเลือกตั้งกับหลังการเลือกตั้งรูปแบบและลักษณะเปลี่ยนแปลง
 หรือไม่อย่างไร มีกลยุทธ์อะไรบ้างในการปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองกับประชาชนจึงชนะการ
 เลือกตั้ง และต้องการศึกษาว่าผลที่ตามมาจากรูปแบบ ลักษณะ และกลยุทธ์ที่ใช้ในการ
 ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองกับประชาชนนั้นเป็นอย่างไร ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะนำไปใช้อธิบาย
 ปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น และใช้เป็นข้อเสนอแนะให้กับผู้เกี่ยวข้องได้
 นำไปปรับปรุงพัฒนา และหาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิสัมพันธ์
 ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปกครองในระบอบ
 ประชาธิปไตยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบและลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมือง
 ท้องถิ่นกับประชาชนก่อนและหลังได้รับเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์ที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองท้องถิ่น
 กับประชาชนก่อนและหลังได้รับเลือกตั้ง ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาผลที่ตามมาจากการปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองท้องถิ่น
 กับประชาชนที่มีต่อท้องถิ่นก่อนและหลังได้รับเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัด
 มหาสารคาม

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาการปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนผู้มีสิทธิ
 เลือกตั้ง โดยมุ่งศึกษารูปแบบการปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง ลักษณะการปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง
 กลยุทธ์ที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง รวมถึงผลที่ตามมาจากการปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง
 ที่ต่อท้องถิ่น

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่นที่ได้รับเลือกตั้งเมื่อ วันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2552 จำนวน คน และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งขององค์การบริหาร ส่วนตำบล 13 แห่ง ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มี 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

1) ตัวแทนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบล 13 แห่ง ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จาก 13 ตำบล ๆ ละ 30 คน รวม จำนวนประชาชนที่ทำการศึกษาทั้งหมด 390 คน

2) นักการเมืองท้องถิ่นที่ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วน ตำบล ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับเลือกตั้ง ติดต่อกัน 2 สมัย หลังการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552 ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วน ตำบลแก้ง และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกก่อ

3) นักการเมืองท้องถิ่นที่ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 13 ตำบล ๆ ละ 4 คน รวมทั้งหมด 52 คน โดยแยกเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ ได้รับเลือกตั้งติดต่อกัน 2 สมัย ตำบลละ 2 คน และที่ได้รับเลือกตั้งติดต่อกันสมัยเดียว ตำบล

ละ 2 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาพื้นที่อำเภอเมือง 13 ตำบล ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลแก้ง องค์การบริหารส่วนตำบลแก้งเลิงจาน องค์การบริหารส่วนตำบลเขว องค์การบริหารส่วนโคก ก่อ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนหวาน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม องค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าสองคอน องค์การบริหารส่วนตำบลบัวค้อ องค์การบริหารส่วนตำบลลาดพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลแวงน่าง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง องค์การบริหารส่วน ตำบลหนองโน และองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอง

ขอบเขตด้านเวลา

เริ่มดำเนินโครงการปีงบประมาณ 2554 (ตุลาคม 2553 – กันยายน 2554)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง หมายถึง รูปแบบและลักษณะพฤติกรรมทางการเมืองของ
 นักการเมืองท้องถิ่นที่แสดงออกกับประชาชน โดยมีเป้าหมายในทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง

รูปแบบปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง หมายถึง พฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมือง
 ท้องถิ่นที่แสดงออกกับประชาชนในรูปแบบการเปิดตัวทางการเมืองและการหาเสียงกับ
 ประชาชน

ลักษณะปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง หมายถึง พฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมือง
 ท้องถิ่นที่แสดงออกกับประชาชนภายใต้รูปแบบการเปิดตัวทางการเมืองและการหาเสียงกับ
 ประชาชน โดยมีลักษณะของการออกพบปะเยี่ยมเยียนประชาชน การเข้าร่วมกิจกรรม การ
 เป็นตัวแทนประชาชนในด้านต่าง ๆ การให้ความช่วยเหลือประชาชน การเป็นที่ปรึกษาหรือ
 ให้คำแนะนำกับประชาชน การส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มหรือเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของ
 การรวมกลุ่ม การบริจาคเงินหรือสิ่งของให้ประชาชน การเข้าถึงประชาชนโดยตรง เช่น การ
 เคาะประตูบ้าน การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ การเปิดเวทีปราศรัย การกระตุ้นให้ประชาชน
 ออกมาใช้สิทธิ และการใช้เงินหรืออามิสสินจ้างใจให้ไปลงคะแนน

กลยุทธ์ที่ใช้ปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่นักการเมืองท้องถิ่น
 เลือกใช้เพื่อให้ได้รับเลือกตั้งจากประชาชน

ผลที่ตามมาจากปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้รูปแบบ
 ลักษณะ และกลยุทธ์ที่ใช้ปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง

นักการเมืองท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่เป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นในการ
 ทำงานประสานกับหน่วยงานของรัฐบาลกับประชาชนเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนใน
 ท้องถิ่นนั้น ในที่นี้ นักการเมืองท้องถิ่น ก็คือ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภา
 องค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัด
 มหาสารคาม ในคราวเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552

ประชาชน หมายถึง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในพื้นที่องค์การบริหาร
 ส่วนตำบลทั้ง 13 ตำบลของอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง ลักษณะการปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง กลยุทธ์ที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชน ก่อนและหลังการเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
2. ได้ทราบผลที่ตามมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชน ก่อนและหลังการเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามที่มีต่อท้องถิ่น โดยรวม
3. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ปรับปรุงบทบาทที่เหมาะสม ในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักการเมืองท้องถิ่นและประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเสริมสร้างรูปแบบและลักษณะการปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการพัฒนาการเมืองท้องถิ่นให้สอดคล้องกับระบอบการเลือกตั้งประชาธิปไตยที่แท้จริงต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY